

BILDANDE AV NATURRESERVATET MARKASKOGEN I ÖREBRO KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken förklarar Örebro kommun det område som utmärkts på bifogad karta som naturreservat. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) fastställer Örebro kommun bifogad skötselplan med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (1998:1252) ska Örebro kommun vara förvaltare för naturreservatet.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Reservatets namn:	Naturreservatet Markaskogen
Kommun:	Örebro
Län:	Örebro
Lägesbeskrivning:	ca 2 km sydost om Örebro centrum, omedelbart söder om Örebro universitet och öster om Brickeberg.
Församling/Socken:	Almby församling
Terrängkarta:	10F SV Örebro
Fastighetskarta:	10F 3d och 10F 4d
Naturgeografisk region:	26. Skogslandet omedelbart söder om norrlandsgränsen
Kulturgeografisk region:	12. Mälardalens odlingsbygder
Area:	167,7 ha
Fastigheter och ägare:	Almby 11:237, 11:238 - 240, 11:242-244, 11:255-260, 11:263-11:267, 11:270-271, 12:3, 12:56 och 12:146, ägare Örebro kommun
Förvaltare:	Örebro kommun, Stadsbyggnad - naturdelen, Fritid och turism – motionsspåret.
Tillsynsmyndighet	Örebro kommun, Miljönämnd

SYFTE

Syftet med Naturreservatet Markaskogen är att långsiktigt säkerställa och utveckla ett stort tätortsnära rekreationsområde med höga natur- kultur och friluftsvärden. Området ska präglas av variationsrika barr- och lövskogar av naturskogskaraktär samt näringsrika och näringsfattiga våtmarker. I den norra delen ska det finnas ett omväxlande våtmarkslandskap med småvatten, lövpartier och betesmarker. Skötseln ska inriktas på att öka de biologiska värdena genom slåtter, bete och lämpliga vattennivåer i våtmarkerna. Målet är att snabba på utvecklingen av flerskiktade skogsbestånd med stort inslag av grova träd och död ved. Den rika förekomsten av kulturlämningar ska synliggöras. Säkra och upplevelserika stigstråk och rastplatser ska underhållas och utvecklas för besökare.

SKÄL FÖR BESLUTET

Skyddet av Naturreservatet Markaskogen är en viktig del av arbetet för att uppnå Örebro kommuns miljömål för Levande skogar och genomförandet av målen i program för Örebro grönstruktur. Området har mycket stora värden ur såväl socialt som kulturellt och ekologiskt perspektiv.

Naturreservatet ligger i direkt anslutning till Brickeberg, Östra Mark och Örebro universitet. Området ligger också relativt nära Alby, Brickebacken och resten av Örebro stad. Området är redan idag ett populärt motions- och rekreationsområde för allmänheten. Markakärret och Markaskogen utnyttjas särskilt mycket av studenter och personal vid Örebro universitet. Den varierade och lättillgängliga naturen i området är också värdefull i undervisningen, vid såväl universitetet som skolor och förskolor. Alby IK har en klubbstuga (Ljungstugan) i områdets västra del. Genom Markaområdet löper ett elljusspår och en mängd stigar. Busshållplatser finns nära naturreservatet i norr och väster.

Markaskogen och Markakärret (f.d. Marksjön) är sedan länge kända för sin rika flora och fauna. Området har haft stor betydelse för taxonomisk forskning nationellt, men kanske främst för utforskningen av Närkes och Örebrotrakts växt- och djurliv. Efter ett omfattande jordskred, som på 1960-talet täckte igen större delen av Marksjön, förstördes och förändrades en stor del av de tidigare beskrivna naturvärdena i våtmarksdelen. Nya våtmarker har återskapats under senare tid för att kompensera tidigare förluster. Domarkärret anlags 2001 i norra delen av reservatet.

Naturreservatet Markaskogens innehåller idag en varierad och för Örebrotrakten delvis unik natur. Området delas i två till karaktär och innehåll helt olika delar av en förkastningsbrant som vetter mot norr. Ovanför förkastningen, i södra delen finns huvudsakligen en gammal barrdominerad skog med inslag av björk, asp, ek och andra lövträd. Centralt i området finns näringsfattiga myrmarker med nordlig karaktär. Norr om förkastningen, runt resterna av den forna Marksjön, finns ett delvis betespräglad våtmarkslandskap med stora biologiska värden knutna främst till näringsrika våtmarker och småvatten. Här finns också urskogslika alsumpskogar med mängder av död ved och ett spännande växt- och djurliv. 13,6 ha av lövsumpskog har utpekats som nyckelbiotop Skogsstyrelsen. I förkastningsbranten upp mot Markaskogen är skogen lövrik, med asp, björk, ek och andra lövträd. Rasbranten är

utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopen omfattar en areal av 6,6 ha. Enebuskabacken är ett av länets största gravfält från järnåldern. Här finns också en artrik slåttergynnad flora.

Bland de arter som på senare tid har observerats i området kan nämnas rödlistade arter (hotade) som svarthakedopping, bivråk, kornknarr, tretåig hackspett, mindre hackspett och flodsångare. Natura 2000-arterna större vattensalamander och bred gulbrämrad dykare har observerats vid Markakärret. Bland signalarterna (visar på höga värden) kan nämnas trolldruva, dvärghäxört, nässelsnärja, odört, missne, slankstarr, skärmstarr, korallrot och knärot.

I Naturreservatet Markaskogen finns redan stora biologiska värden. Delar av naturreservatet kommer att betas eller slåttas för att upprätthålla det varierade våtmarkslandskapet och öka mångfalden av betesgynnade arter. I delar av skogen kommer lövträden att gynnas i framtida röjningar och gallringar, för att slutligen bilda lövskogar eller lövrika blandskogar. De i framtiden allt mer lövrika skogarna i naturreservatet kommer att bli en värdefull länk i den kedja av lövrika skogar som löper längs förkastningen från Hjälmarsberg i öster till Sommarro i väster.

Tallskogen kommer att vårdas för att upprätthålla en pelarsalslik skog med gamla och grova tallar. I övriga delar kommer skogar med gran, klipbal och andra trädslag att lämnas för att åldras naturligt. Andelen död ved och gamla träd kommer att öka i hela naturreservatet.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Örebro kommun med stöd av 7 kap 5,6 och 30 §§ miljöbalken om nedan angivna föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att:

1. spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form
2. anlägga nya vägar, stigar och rastplatser annat än de som anges i fastställd skötselplan
3. framdraga mark- eller luftledning
4. uppföra helt ny byggnad eller annan fast anläggning annat än för pedagogiskt syfte och rekreation
5. införa för trakten främmande växt- eller djurart
6. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel
7. använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen
8. utföra avverkning, röjning eller annan skoglig åtgärd
9. bedriva jakt

Undantag från reservatsföreskrifterna:

1. Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

2. Ovanstående föreskrifter utgör inte hinder för drift och underhåll av befintliga byggnader, vägar, stigar, kablar, ledningar och andra anläggningar. Planerade åtgärder som påverkar omgivande mark eller vegetation utanför det närmaste anläggningsområdet får utföras först efter samråd med förvaltaren av naturreservatet. I akuta fall (t.ex. strömbrott eller vattenläcka) kan samråd ske i efterhand.
3. Stigar får dras om och rastplatser anläggas i naturreservatet om det inte motverkar syftet med beslutet.
4. Jakt får endast bedrivas i form av skydds jakt i samråd med tillsynsmyndigheten, Örebro kommuns Miljönämnd. Eftersök av skadat vilt får ske utan föregående samråd.

Föreskrifterna enligt 7 kap 5§ miljöbalken träder i kraft 2010-07-15.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas tåla de åtgärder som behövs för områdets vård och skötsel.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål
2. medvetet skada växt- och djurliv (ex. gräva upp växter)
3. inte ha hunden kopplad i anslutning till motionsspåren
4. göra upp eld annat än på anvisad plats
5. ställa upp husvagn utan tillstånd från förvaltaren av naturreservatet
6. framföra motorfordon annat än på anvisad väg
7. parkera annat än på anvisad plats
8. rida
9. organisera cykling annat än på anvisade stigar/områden
10. sätta upp skylt eller liknande anordning annat än tillfälligt.

Undantag från reservatsföreskrifterna:

1. Motorfordon får användas av personer med rörelsenedsättning
2. Fast anordningar ex. orienteringskontroller eller snitslade spår kan anordnas efter samråd med förvaltaren av naturreservatet

Enligt 7 kap. 30§ miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna omedelbart även om de överklagas.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30§ miljöbalken träder i kraft den 2010-07-15.

ÄRENDETS BEREDNING

Markaskogen och Markakärret (f.d. Marksjön) är sedan länge kända för sin rika flora och fauna. Markaskogen och Markakärret/Marksjön finns bland annat med i gamla floror, som Hamnströms "Nerikes flora eller kort beskrifning af Nerikes vilda växters kännetecken" (1825), Hartmans "Landskapet Nerikes flora (1866) och Adlerz "Bladmossflora för Sveriges lågland" (1907).

Entomologen Anton Jansson gjorde omfattande studier i Markaskogen och runt Marksjön under 1900-talets första hälft. Han var främst inriktad på att utforska och beskriva skalbaggar och skinnbaggar och hittade i området flera för Sverige nyupptäckta arter.

En del av området anges ha stort naturvärde i Länsstyrelsens Naturvårdsöversikt för Örebro län (Ekholm-Pehrson m.fl., 1984). Markaskogen (80:95) beskrivs här bl.a. ha ett stort värde som rekreations- och strövområde.

Området inventerades 1995 med avseende på skogliga naturvärden av Lars Löfgren, på uppdrag av Örebro kommun. Området finns beskrivet tillsammans med andra i rapporten "Örebros kommunägda skogar, naturinventering – skötselråd" (område 78). Lars Löfgren hittade i området två rödlistade (hotade) arter och flera signalarter (tyder på höga naturvärden). Han rekommenderar att en stor del av området får utvecklas fritt och att resten sköts med hänsyn till friluftslivet.

Under främst 1990-talet har ett flertal inventeringar och beskrivningar gjorts av Markakärrets och Markaskogens flora, fauna och naturvärden. Här kan nämnas en botanisk inventering och översikt av Robert Andersson (1999) och Håkan Johannessons regelbundna inventering och kartering av Marka- och Domarkärrens fågelliv.

Markaskogen och Markakärret ingår som ett område med mycket höga värden i Örebro kommuns grönstrukturprogram. Området föreslås att säkerställas långsiktigt som naturreservat. Enligt programmet finns här stora värden ur såväl socialt som kulturellt och ekologiskt perspektiv.

KOMMUNENS BEDÖMNING

Örebro kommun bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap miljöbalken.

Örebro kommun finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående natur-, kultur- och friluftsvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området samt att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Beslut i detta ärende har fattats av kommunfullmäktige.

Bilagor

1. Gränser för Naturreservatet Markaskogen

Detta beslut kan överklagas till länsstyrelsen enligt 19 kap 1 § Miljöbalken.

